

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2016|003 VAN 14 JANUARI 2016

OVER DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 9 DECEMBER 2015 OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN EEN OP STAM GEZETTE MEIDOORN IN GESCHOREN MEIDOORNHAAG TE ZOTTEGEM

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 14 januari 2016 volgend advies uit:

1. De VCOE ontving op 9 december 2015 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed over de voorlopige bescherming als monument van de meidoorn in Zottegem. De VCOE vindt het positief dat een goed samengesteld dossier voor advies werd voorgelegd aan de commissie. De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming met name (a) het ministeriële besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan en (d) het beschermingsvoorstel.
2. De commissie erkent de erfgoedwaarden van de op stam gezette éénstijlige meidoorn. Deze staat midden in een 86 meter lange meidoornhaag ingeplant. De boom is één van de hoogste en dikste, en mogelijk ook oudste op stam gezette meidoorns van Vlaanderen. Samen met de haag refereert de meidoorn naar de ooit wijdverspreide toepassing van meidoorn als veekering op een perceelgrens. Het op stam of 'op enen' zetten van struiken gebeurde in functie van het gebruik als ambachts- of geriefhout en was slechts mogelijk door een gericht beheer. De commissie ondersteunt aldus artikel 1 van het ministerieel besluit waarin de voorlopige bescherming van de meidoorn als monument wordt vastgelegd.

De commissie gaat eveneens akkoord met de voorgestelde afbakening maar merkt op dat hierin deels een vierkant bijgebouw werd meegenomen. De commissie wijst erop dat dit gebouw geen enkele erfgoedwaarde heeft en slechts mee in de afbakening valt omwille van de ondergrondse aanwezigheid van het wortelgestel in een cirkelvormige zone rond de meidoornboom. De commissie vraagt dat dit duidelijk in het besluit wordt opgenomen.

3. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de wetenschappelijke en volkskundige waarde die de bescherming verantwoordt en beschrijft de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die het monument kenmerken. Wat betreft de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen wijst de commissie erop dat de verwijzing naar de huidige context, met name *“een vrij recente vrijstaande bebouwing op de plaats van het voormalige erf”* gelezen kan worden alsof deze bebouwing ook erfgoedwaarde heeft. De commissie benadrukt dat dit niet het geval is (zie ook paragraaf 2) en vraagt dat dit verduidelijkt wordt in de beschrijving van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.
4. Artikel 3 van het ministerieel besluit gaat in op de beheersdoelstellingen. De commissie kan akkoord gaan met de geformuleerde beheersdoelstellingen maar merkt op dat hierin geen ruimte wordt gelaten om de beheersdoelstellingen aan te passen indien nieuwe inzichten dit vereisen. De commissie stelt daarom voor volgende paragraaf toe te voegen: *“De algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. De voorliggende beheersdoelstellingen zijn ontstaan op basis van onderzoek in situ, literatuur- en archiefonderzoek. Dit sluit niet uit dat bij verder onderzoek gegevens bekend worden die ertoe leiden dat de omschreven beheersdoelstellingen verfijnd, genuanceerd of geïnterpreteerd kunnen worden.”*

5. Artikel 4 somt de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het monument op. De commissie gaat akkoord gaan met de voorschriften 1 tot en met 5 maar merkt op dat voorschriften 6 en 7 niet op maat van voorliggende bescherming zijn geschreven. De voorschriften hebben betrekking op respectievelijk akkerlanden en cultuurgronden terwijl de omgevende percelen bestaan uit cultuurgrasland. Het is voor de commissie onduidelijk waarom voorschriften 6 en 7 in het ministerieel besluit worden opgenomen.
6. Artikel 5 somt de toelatingsplichtige handelingen op. De commissie merkt ook hier op dat deze niet op maat van het te beschermen goed lijken geschreven. De commissie verwijst in het bijzonder naar toelatingsplichten 9 en 10 die volgens de commissie slechts zinvol zijn in het kader van een veel grotere afgebakende oppervlakte. Inzake toelatingsplicht 11 merkt de commissie op dat deze betrekking heeft op historisch permanent grasland terwijl de omgevende percelen bestaan uit cultuurgrasland. Wat betreft toelatingsplicht 13 inzake het achterlaten van slib merkt de commissie op dat er geen duidelijke relatie lijkt te zijn tussen deze toelatingsplicht en de informatie uit het inhoudelijke dossier. Het is voor de commissie aldus onduidelijk waarom toelatingsplichten 9, 10, 11 en 13 in het ministerieel besluit worden opgenomen.
7. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een gunstig advies.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt
Voorzitter